ସୈୟଦ୍ ହାସନ ରସୁଲ ନୁମା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣେ

ବନାମ

ଭାରତ ସଂଘ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣେ

ନଭେମ୍ବର 15, 1990

[କେ. ଜଗନ୍ନାଥ ଶେଟ୍ଟି ଏବଂ ଏ.ଏମ. ଅହମଦୀ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଦିଲ୍ଲୀ ବିକାଶ ଅଧିନିୟମ, 1957 - ଧାରା 44 - ଦିଲ୍ଲୀ ପାଇଁ ମାଷ୍ଟର ପ୍ଲାନ - କରାଯାଇଥିବା ପରିବର୍ତ୍ତନଗୁଡ଼ିକ - 'ଆବାସିକ' ରୁ 'ମନୋରଞ୍ଜନମୂଳକ' କୁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପରିବର୍ତ୍ତନ - ବିଜ୍ଞପ୍ତିର ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ପ୍ରକାଶନର ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟତା – ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ।

ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2, ଦିଲ୍ଲୀ ବିକାଶ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, 5 ଜୁଲାଇ 1975 ରେ ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର 'ଦରଗାହ ଶାହିଦ ଖାନ' ନାମରେ ପରିଚିତ ଏକ ସ୍ଥାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦିଲ୍ଲୀ ପାଇଁ ମାଷ୍ଟର ପ୍ଲାନରେ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଉଛନ୍ତି । ସମ୍ପୃକ୍ତ ସ୍ଥାନର ଜମି ବ୍ୟବହାରକୁ 'ଆବାସିକ' ରୁ 'ମନୋରଞ୍ଜନମୂଳକ' କୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ସଂଶୋଧନ ପ୍ରତି କୌଣସି ଆପତ୍ତି କିମ୍ବା ପରାମର୍ଶ ଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଉକ୍ତ ତାରିଖରୁ ତିରିଶ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଦିଲ୍ଲୀ ବିକାଶ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନିକଟକୁ ତାଙ୍କର ଆପତ୍ତି/ପରାମର୍ଶ ପଠାଇପାରିବେ ବୋଲି ଅଧିସୂଚିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଅପିଲକାରୀମାନେ ଆପତ୍ତି ଦାଖଲର ଶେଷ ତାରିଖ ସମାପ୍ତ ହେବାର ଅଢେଇ ମାସ ପରେ, 18.10.1975 ରେ ସେମାନଙ୍କର ଆପତ୍ତି ପଠାଇଥିଲେ । କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ସେହି ଆପତ୍ତିକୁ ବିଚାର କରିନଥିବା ଜଣାପଡୁଛି । ତା'ପରେ ଅପିଲକାରୀମାନେ ସାର୍ବଜନୀନ ବିଜ୍ଞପ୍ତିର ବୈଧତାକୁ ଆପତ୍ତି କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାୟର କରି ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ ଦିଲ୍ଲୀ ବିକାଶ ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 44 ଅଧୀନରେ ବିହିତ ପ୍ରକାରେ ସାର୍ବଜନୀନ ବିଜ୍ଞପ୍ତିକୁ ବ୍ୟାପକ ପ୍ରଚାର କରାଯାଇ ନଥିଲା; ଯେହେତୁ ଏହା ଜମି ଅବସ୍ଥିତ ଥିବା ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଦୃଶ୍ୟମାନ ସ୍ଥାନରେ ଲଗାଯାଇ ନଥିଲା କିମ୍ବା ଢୋଲ ବଜାଇ ଘୋଷଣା କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ ଧାରା 44 ର ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅଟେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦେବାରୁ, ଅପିଲକାରୀମାନେ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ପ୍ରାପ୍ତ କରିବା ପରେ ଏହି ଅପିଲ ଦାୟର କରିଛନ୍ତି । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେହି ସମାନ ଯୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଦୋହରାଯାଇଛି ।

ଅପିଲକୁ ଗ୍ରହଣ କରି, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ:

ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ସମୟରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ ଉପରେ ଅତ୍ୟଧିକ ମନୋନିବେଶ କରିବା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ଖୁବ୍ କମ୍ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ବିଧିରେ ଥିବା କୌଣସି ପ୍ରାବଧାନ ଏବଂ ଧାରାରେ ଥିବା କୌଣସି ଶବ୍ଦକୁ ପୃଥକ୍ ଭାବେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇନପାରେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରାବଧାନ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦକୁ ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଏବଂ ଯେଉଁ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଏହା ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି ସେହି ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଦେଖାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଧାରା 44 ଆବଶ୍ୟକ କରେ ଯେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷର ସଚିବଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ବିଜ୍ଞପ୍ତିକୁ ମାଷ୍ଟର ପ୍ଲାନର ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହେବାକୁ ଥିବା ସ୍ଥାନରେ ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ ସୂଚାଇ ଦିଆଯିବ । ଏହା (i) ଉକ୍ତ ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟରେ ଦୃଶ୍ୟମାନ ସାର୍ବଜନୀନ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକରେ ବିଜ୍ଞପ୍ତିର ନକଲ ମାରି; କିମ୍ବା (ii) ଢୋଲ ବଜାଇ ତାହା ପ୍ରକାଶ କରି; କିମ୍ବା (iii) ସ୍ଥାନୀୟ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ବିଜ୍ଞାପନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ହେବା ଉଚିତ ।

ଏଠାରେ ତିନୋଟି ବିକଳ୍ପ ପଦ୍ଧତି ବିହିତ ହୋଇଛି । କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଯେକୌଣସି ଦୁଇଟି ପଦ୍ଧତି ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ । ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ବିବେକାନୁମୋଦିତ କ୍ଷମତା ନାହିଁ । ତେବେ, ବିବେକାନୁମୋଦିତ କ୍ଷମତା ହେଉଛି ଦୁଇଟିରୁ ଅଧିକ ପଦ୍ଧତି ଅନୁସରଣ କରିବା । ପ୍ରକାଶନର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମାଧ୍ୟମ ଯାହା ସଚିବ ଉପଯୁକ୍ତ ମନେକରିପାରନ୍ତି ତାହା ଅନୁସରଣ କରିବା ମଧ୍ୟ ବିବେକାନୁମୋଦିତ ଅଟେ । ତାହା ସଚିବଙ୍କ ଉପରେ ଛାଡ଼ିଦିଆଯାଇଛି । ଧାରାର ସାମଗ୍ରିକ ସଂରଚନା ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ଏହା ହିଁ ଏକମାତ୍ର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଏବଂ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତାପୂର୍ଣ୍ଣ ମତ ବୋଲି ପ୍ରତୀୟମାନ ହୁଏ ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ବିଜ୍ଞପ୍ତି କେବଳ ସ୍ଥାନୀୟ ସମ୍ବାଦପତ୍ର, ଅର୍ଥାତ୍ ଡେଲି ପ୍ରତାପ, ଦ ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନ ଟାଇମ୍ସରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଏହା ଧାରା 44 ଅଧୀନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରକାଶନର ତିନୋଟି ମାଧ୍ୟମ ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଅଟେ ଏବଂ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଧାରାର ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଆବଶ୍ୟକତାଠାରୁ କମ୍ ଅଟେ । ଯେହେତୁ ଧାରା 44 ର ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକ ପାଳନ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ବିଜ୍ଞପ୍ତିର କୌଣସି ବୈଧତା ନାହିଁ ଏବଂ ତାହା ଅନୁସାରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ପଦକ୍ଷେପର ମଧ୍ୟ କୌଣସି ବୈଧତା ନାହିଁ ।

ଖୁବ୍ ଚାନ୍ଦ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ରାଜସ୍ଥାନ ରାଜ୍ୟ, **[1967] 1 SCR 120;** *ଆହ୍ଲାବାଦର ଜିଲ୍ଲାପାଳ (ଜିଲ୍ଲା ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ) ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ରାଜା ରାମ ଜୈସୱାଲ ଇତ୍ୟାଦି,* **[1985] 37 SCC 1, ମାମଲାଦ୍ୱୟର ସନ୍ଦର୍ଭ ଦିଆଗଲା ।**

ଦେୱାନୀ ଅପିଲୀୟ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା: ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 1906/1976 ।

ଦେୱାନୀ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 59/1976 ରେ ଦିଲ୍ଲୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ 28.7.1976 ର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ରାଜିନ୍ଦର ସଚ୍ଚାର, ବି.ଭି. ଦେଶାଇ ଏବଂ ଡି.ବି. କାଲିଆ ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଭି.ସି. ମହାଜନ, ଭି.ବି. ସାହାରିଆ, ଭି.ଏନ. ଗଣପୁଲେ ଏବଂ ସି.ଭି. ସୁବ୍ବା ରାଓ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ **ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି କେ. ଜଗନ୍ନାଥ ଶେଟ୍ଟିଙ୍କ** ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଦିଲ୍ଲୀ ବିକାଶ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ 5 ଜୁଲାଇ 1975 ରେ ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଦିଲ୍ଲୀ ପାଇଁ ମାଷ୍ଟର ପ୍ଲାନରେ ଜୋନ୍ D-5 (D.I.Z. ଅଞ୍ଚଳ) ରେ ଥିବା ଦରଗାହ ଶାହିଦ ଖାନ ନାମରେ ପରିଚିତ ପ୍ରାୟ 3.66 ହେକ୍ଟର (9 ଏକର) ପରିମିତ ଏକ ସ୍ଥାନ, ଯାହାର ଉତ୍ତରରେ 45.72 ମିଟର (150 ଫୁଟ) r/w ପଞ୍ଚକୁଇଁ ରାସ୍ତା, ପୂର୍ବରେ 45.72 ମିଟର (150 ଫୁଟ) ରାମକୃଷ୍ଣ ରାସ୍ତା ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣ-ପଶ୍ଚିମରେ ଆବାସିକ ସ୍ଥାନ ଦ୍ୱାରା ପରିବେଷ୍ଟିତ, ତାହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଉଛନ୍ତି । ଏହି ସ୍ଥାନର ଜମି ବ୍ୟବହାର 'ଆବାସିକ' ରୁ 'ମନୋରଞ୍ଜନମୂଳକ' (ଜିଲ୍ଲା ପାର୍କ ଏବଂ ଖୋଲା ସ୍ଥାନ) କୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଆପତ୍ତି କିମ୍ବା ପରାମର୍ଶ ଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଉକ୍ତ ତାରିଖରୁ ତିରିଶ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଦିଲ୍ଲୀ ବିକାଶ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷର ସଚିବଙ୍କ ନିକଟକୁ ତାଙ୍କର ଆପତ୍ତି କିମ୍ବା ପରାମର୍ଶ ପଠାଇପାରିବେ ବୋଲି ଅଧିସୂଚିତ କରାଯାଇଥିଲା ।

ପ୍ରଥମ ଅପିଲକାରୀ ସ୍ୱର୍ଗତ ହଜରତ ସୈୟଦ ହାସନ ରସୁଲ-ନୁମାଙ୍କ ଦରଗାହ ହୋଇଥିବାରୁ ଏକ ଧାର୍ମିକ ଏବଂ ଦାତବ୍ୟ ସଂପ୍ରଦାୟ ବୋଲି ଦାବି କରନ୍ତି ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ଅପିଲକାରୀ ପ୍ରଥମ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ସଜ୍ଜାଦା ନସିନ୍ (ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଗୁରୁ) ଅଟନ୍ତି । ପ୍ରଥମ ଉତ୍ତରଦାତା ହେଉଛନ୍ତି ଭାରତ ସଂଘ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଉତ୍ତରଦାତା ହେଉଛନ୍ତି ଦିଲ୍ଲୀ ବିକାଶ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ("DDA")।

ଅପିଲକାରୀମାନେ *ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ* ଅଭିଯୋଗ କରନ୍ତି ଯେ, ଜମି ବ୍ୟବହାରକୁ 'ଆବାସିକ' ରୁ 'ମନୋରଞ୍ଜନମୂଳକ' କୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଜମିର ଲାଭରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବାର ଏକ ଛଳନା ଭଳି ପ୍ରତୀୟମାନ ହୁଏ, ଯେହେତୁ ଦିଲ୍ଲୀ ପାଇଁ ମାଷ୍ଟର ପ୍ଲାନର ଜମି ବ୍ୟବହାର ମାନଚିତ୍ର ଏବଂ ଦିଲ୍ଲୀ ଗାଇଡ୍ ମାନଚିତ୍ର, 1969 କୁ କେବଳ ଏକ ନଜର ପକାଇଲେ ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ ଆଖପାଖରେ ଏପରି ଅନେକ ମନୋରଞ୍ଜନମୂଳକ ପାର୍କ ଏବଂ ଖୋଲା ସ୍ଥାନ ରହିଛି । ସେମାନେ କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥଳରେ ଅବସ୍ଥିତ କେତେକ ବଗିଚା ଯଥା ବୁଦ୍ଧ ଜୟନ୍ତୀ ପାର୍କ, ରବୀନ୍ଦ୍ର ରଙ୍ଗଶାଳା ଏବଂ ଏହାର ଜଙ୍ଗଲ, ତାଲକଟୋରା ବଗିଚା ଏବଂ ପଞ୍ଚକୁଇଁ ରାସ୍ତା ଆରପାରିରେ ଥିବା ଆଉ ଏକ ବଗିଚାର ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ।

ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ମାମଲା ହେଉଛି ଯେ ଉକ୍ତ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଦିଲ୍ଲୀ ବିକାଶ ଅଧିନିୟମ, 1957 ("ଅଧିନିୟମ") ର ଧାରା 44 ଅଧୀନରେ ବିହିତ ପ୍ରକାରେ ସାର୍ବଜନୀନ ଭାବେ ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା । ଏହା ଜମି ଅବସ୍ଥିତ ଥିବା ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟରେ ଦୃଶ୍ୟମାନ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକରେ ଲଗାଯାଇ ନଥିଲା, କିମ୍ବା ଢୋଲ ବଜାଇ ଘୋଷଣା କରାଯାଇ ନଥିଲା । ତେଣୁ, ସେମାନେ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ବିଷୟରେ ଅବଗତ ନଥିଲେ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କର ଆପତ୍ତି ଦାଖଲ କରିପାରି ନଥିଲେ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ ଧାରା 44 ର ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅଟେ ଏବଂ ଜମି ବ୍ୟବହାରର ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ବିଷୟରେ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଧାରା ଅଧୀନରେ ବିହିତ ଦୁଇ କିମ୍ବା ତତୋଧିକ ମାଧ୍ୟମ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ହେବା ଉଚିତ । ତେବେ, ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ଅନ୍ୟ ମାଧ୍ୟମ ଦ୍ୱାରା ବିଜ୍ଞପ୍ତି ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ, ସେମାନେ ବିଳମ୍ବରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ଆପତ୍ତି ପଠାଇଥିଲେ । ଡି.ଡି.ଏ. ର ସଚିବଙ୍କ ନିକଟକୁ 18 ଅକ୍ଟୋବର, 1975 ରେ ଆପତ୍ତି ପଠାଯାଇଥିଲା। କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସେହି ଆପତ୍ତିକୁ ବିଚାର କରିନଥିବା ଜଣାପଡ଼େ । ଏହି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଭିଯୋଗ ସହିତ ଅପିଲକାରୀମାନେ ସାର୍ବଜନୀନ ବିଜ୍ଞପ୍ତିର ବୈଧତାକୁ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ । ସେମାନେ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅଧୀନରେ ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇଥିଲେ ।

ମାମଲାଟି ବୋଧହୁଏ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଏକ ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଶୁଣାଣି ମାଧ୍ୟମରେ ଶୁଣାଯାଇଥିଲା । ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ସତ୍ୟପାଠଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାର କରି, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପୂର୍ବୋକ୍ତ ଯୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମନ୍ତବ୍ୟ ସହିତ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ:

> "ଏହା ବିବାଦୀୟ ନୁହେଁ ଯେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ବିଳମ୍ବରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଆକ୍ଷେପିତ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆପତ୍ତି ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ତେଣୁ, ଆମର ମତ ହେଉଛି ଏହା ଯେ ଯଦି ବି ଏହା ବିବେଚନା କରିନିଆଯାଏ ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 44 ର ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅଟେ ଏବଂ ବିଜ୍ଞପ୍ତିର ପ୍ରକାଶନ ଦୁଇ କିମ୍ବା ତତୋଧିକ ବିହିତ ପ୍ରକାରେ ହୋଇନଥିବା ହେତୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ପାଳନ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ତଥାପି ଆବେଦନକାରୀମାନେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇନାହାଁନ୍ତି ଏବଂ ଆମର ଆଜ୍ଞାଦେଶ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ଅଧୀନରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ କୌଣସି ଆଧାର ନାହିଁ ।"

ଅପିଲକାରୀମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଅପିଲ କରିଛନ୍ତି।

ନିଷ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ଦୁଇଟି ପ୍ରଶ୍ନ ରହିଛି: (i) ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ବିଳମ୍ବିତ ଆପତ୍ତିକୁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବିଚାର କରିଛନ୍ତି କି? ଏବଂ (ii) ଧାରା 44 ର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ; ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ପାଳନ କରାଯାଇଛି କି?

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ସହଜରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ନୁହେଁ । ରାୟରେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ କୌଣସି ଆଲୋଚନା ହୋଇନାହିଁ । ଆମେ କ୍ରମାନୁସାରେ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁ । ପ୍ରଥମ ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ, ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ସମୟରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ନିଜର ସତ୍ୟପାଠ ଦାଖଲ କରିଛନ୍ତି । ଡିଡିଏ ର ସଚିବ ତାଙ୍କ ସତ୍ୟପାଠରେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ଆପତ୍ତି ବିଚାର ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଯାଇଥିଲା । ତାଙ୍କର କହିବା ଥିଲା ଯେ କେବଳ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ହିଁ ସାର୍ବଜନୀନ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ସ୍ୱାର୍ଥସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଆପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାର କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ଥିଲେ। ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ନିର୍ମାଣ ଏବଂ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ଉପ-ସଚିବ ଶ୍ରୀ କେ. ବିଶ୍ୱାସ ତାଙ୍କ ସତ୍ୟପାଠରେ *ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ* ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି:

> "…..ଯେ ଡିଡିଏ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ 5 ଜୁଲାଇ 1975 ର ସାର୍ବଜନୀନ ବିଜ୍ଞପ୍ତିର ଉତ୍ତରରେ *ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ* ସହିତ ପ୍ରାପ୍ତ ସମସ୍ତ ଆପତ୍ତି/ପରାମର୍ଶକୁ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ତତ୍କାଳୀନ ସଚିବଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ 25.10.1975 ରେ ଏକ ବୈଠକ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ତେବେ, ଯେହେତୁ ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ଆପତ୍ତି

> ଧାରଣ କରିଥିବା 18.10.1975 ର ପତ୍ର ଏହି ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟରେ 21.10.1975 ରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା, ଅର୍ଥାତ୍ ପୂର୍ବୋକ୍ତ ବୈଠକ ଡକାଇବା ପାଇଁ 17.10.1975 ର ସ୍ମାରକପତ୍ର ଜାରି ହେବା ପରେ, ତେଣୁ ଉକ୍ତ ଆପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ବୈଠକର କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରି ନଥିଲା । ତଥାପି, ବିଳମ୍ବରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବା ଆପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ (ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ଆପତ୍ତି ସମେତ) ବୈଠକରେ ପଢ଼ାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବୈଠକରେ ସମ୍ୟକ୍ ଭାବେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା । ଯେହେତୁ ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ଥାପିତ ଆପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲା, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଖାରଜ କରାଯାଇଥିଲା । କେବଳ ସେହି ଆପତ୍ତି/ପରାମର୍ଶଗୁଡ଼ିକ ଯାହା କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା ଏବଂ ଯାହାର କୌଣସି ଗୁରୁତ୍ୱ ଥିଲା, ତାହା ବୈଠକର କାର୍ଯ୍ୟବିବରଣୀରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଥିଲା । ଏହିପରି ଭାବରେ ଦେଖାଯାଏ ଯେ ଯଦିଓ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ଆପତ୍ତି ଦାଖଲର ଶେଷ ତାରିଖ ସମାପ୍ତ ହେବାର ଅଢେଇ ମାସ ପରେ ଆପତ୍ତି ଦାଖଲ କରିଥିଲେ, ତଥାପି 25 ଅକ୍ଟୋବର, 1975 ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ବୈଠକରେ ଏହା ଉପରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା ।"

ଏହି ଯୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୁଏ ଯେ ପ୍ରାପ୍ତ ସମସ୍ତ ଆପତ୍ତିର ବିଚାର ପାଇଁ ଡକାଯାଇଥିବା ବୈଠକର କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀରେ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ଆପତ୍ତିର ବିବରଣୀ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ ହୋଇନଥିଲା । ତଥାପି, ଦାବି କରାଯାଏ ଯେ ବୈଠକରେ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ଆପତ୍ତି ପଢ଼ାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଖାରଜ କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏହା ଉପରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହାକୁ ନାକଚ କରାଯାଇଥିଲା ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ କୌଣସି ନଥି ନାହିଁ । ଯେକୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଏହା ବୈଠକର କାର୍ଯ୍ୟବିବରଣୀରୁ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏନାହିଁ । ପ୍ରକୃତରେ, ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଛି ଯେ ପ୍ରଶ୍ନଗତ ଆପତ୍ତିର ନିଷ୍ପତ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ନଥି ନାହିଁ । ଏପରି ନୁହେଁ ଯେ ବୈଠକର କାର୍ଯ୍ୟବିବରଣୀ ନଥିଭୁକ୍ତ ଏବଂ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରାଯାଏ ନାହିଁ । ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଅଛି, କିନ୍ତୁ ଏହା କେବଳ ବୈଠକର କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀରେ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ । ଯେତେବେଳେ ବୈଠକର କାର୍ଯ୍ୟବିବରଣୀ ନଥିଭୁକ୍ତ କରାଯାଏ, ଜଣେ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଆଶା କରିବ ଯେ ବୈଠକରେ ଘଟିଥିବା ସମସ୍ତ ବିଷୟ ବୈଠକର କାର୍ଯ୍ୟବିବରଣୀରେ ସ୍ଥାନ ପାଇବା ଉଚିତ । ଏପରି କୌଣସି ନଥିର ଅଭାବରେ, ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କର କେବଳ ଏହି ଅଭିଯୋଗକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଆମ ପାଇଁ

କଷ୍ଟକର ମନେହୁଏ ଯେ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ଆପତ୍ତି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆପତ୍ତି ଭଳି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କର କୌଣସି ହାନି ହୋଇନାହିଁ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରିବାରେ ତ୍ରୁଟି କରିଥିବା ପ୍ରତୀୟମାନ ହୁଏ । ତେବେ, ଆମର କହିବାର ଅର୍ଥ ଏହା ନୁହେଁ ଯେ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କର ସେମାନଙ୍କର ବିଳମ୍ବିତ ଆପତ୍ତିକୁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଇବାର ଅଧିକାର ଅଛି । ଯଦି ଆଇନ ଅଧୀନରେ ବିହିତ ପ୍ରକାରେ ବିଜ୍ଞପ୍ତିର ବୈଧ ପ୍ରକାଶନ ହୋଇଥାନ୍ତା, ସେମାନେ ବିଜ୍ଞପ୍ତିରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଆପତ୍ତି ଦାଖଲ କରିବା ଉଚିତ ହୋଇଥାନ୍ତା । ସେମାନେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ପରେ ସେମାନଙ୍କର ଆପତ୍ତି ଦାଖଲ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ଏବଂ ଆପତ୍ତିର ବିଚାର ନହେବା ହେତୁ ସେମାନେ ହାନିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ହାନି କେବଳ ସେତେବେଳେ ପୂର୍ବାନୁମାନ କରାଯାଇପାରେ ଯେତେବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଆପତ୍ତି ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯାଇ ନଥାଏ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରଶ୍ନ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 44 ର ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ତାହାର ଅନୁପାଳନ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ । ବିଚାର ପାଇଁ ଏହା ହେଉଛି ପ୍ରାଥମିକ ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଶ୍ନ । ଧାରା 44 ଏହିପରି ଭାବେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ:

> "44. ସାର୍ବଜନୀନ ବିଜ୍ଞପ୍ତି କିପରି ଭାବେ ଜଣାଯିବ- ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାର୍ବଜନୀନ ବିଜ୍ଞପ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷର ସଚିବଙ୍କ ସ୍ୱାକ୍ଷର ସହିତ ଲିଖିତ ଆକାରରେ ହେବ ଏବଂ ଉକ୍ତ ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟରେ ଦୃଶ୍ୟମାନ ସାର୍ବଜନୀନ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକରେ ତାହାର ନକଲ ମାରି କିମ୍ବା ଢୋଲ ବଜାଇ ତାହା ପ୍ରକାଶ କରି କିମ୍ବା ସ୍ଥାନୀୟ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ବିଜ୍ଞାପନ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଏହି ମାଧ୍ୟମଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଯେକୌଣସି ଦୁଇଟି କିମ୍ବା ତତୋଧିକ ଦ୍ୱାରା, ଏବଂ ସଚିବ ଉପଯୁକ୍ତ ମନେକରୁଥିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମାଧ୍ୟମ ଦ୍ୱାରା ତାହା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହେବାକୁ ଥିବା ସ୍ଥାନରେ ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ ଜଣାଯିବ।"

ଏହା ଆବଶ୍ୟକ କରେ ଯେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷର ସଚିବଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ବିଜ୍ଞପ୍ତିକୁ ମାଷ୍ଟର ପ୍ଲାନର ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହେବାକୁ ଥିବା ସ୍ଥାନରେ ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ ଜଣାଯିବ । ଏହା (i) ଉକ୍ତ ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟରେ ଦୃଶ୍ୟମାନ ସାର୍ବଜନୀନ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକରେ ବିଜ୍ଞପ୍ତିର ନକଲ ମାରି; କିମ୍ବା (ii) ଢୋଲ ବଜାଇ ତାହା ପ୍ରକାଶ କରି; କିମ୍ବା (iii) ସ୍ଥାନୀୟ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ବିଜ୍ଞାପନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ

ହେବ । ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ଧାରା ଅଧୀନରେ ବିହିତ ପ୍ରକାଶନର ତିନୋଟି ବିକଳ୍ପ ପଦ୍ଧତି । ଧାରାଟି ତା'ପରେ କହେ: "କିମ୍ବା ଏହି ମାଧ୍ୟମଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଯେକୌଣସି ଦୁଇଟି କିମ୍ବା ତତୋଧିକ ଦ୍ୱାରା, ଏବଂ ସଚିବ ଉପଯୁକ୍ତ ମନେକରୁଥିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମାଧ୍ୟମ ଦ୍ୱାରା ।" ଏହା ଧାରାର ଶେଷ ଭାଗ ଅଟେ ଯାହା ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିବାଦର କାରଣ ଅଟେ । ଏହାକୁ ସୁବିଧାଜନକ ଭାବରେ ଦୁଇଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ । ପ୍ରଥମ ଭାଗ ହେଉଛି- "ଏହି ମାଧ୍ୟମଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଯେକୌଣସି ଦୁଇଟି କିମ୍ବା ତତୋଧିକ ଦ୍ୱାରା" ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଭାଗ ହେଉଛି- "ଏବଂ ସଚିବ ଉପଯୁକ୍ତ ମନେକରୁଥିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମାଧ୍ୟମ ଦ୍ୱାରା ।" ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଅଧିବକ୍ତା ଯୁକ୍ତି କରନ୍ତି ଯେ ଧାରାର ଶେଷ ଭାଗ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରକାଶନର ଆଉ ଏକ ବିକଳ୍ପ ପଦ୍ଧତି ପାଇଁ ପ୍ରାବଧାନ କରେ ଏବଂ ଯଦି ଧାରାରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପଦ୍ଧତିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଯେକୌଣସି ଗୋଟିଏରେ ପ୍ରକାଶନ ହୋଇଥାଏ, ତାହା ବିଧିଗତ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବ । ଏହି ଯୁକ୍ତି କେବଳ ଧାରାର ଶେଷ ଭାଗର ସୂଚୀ ପୂର୍ବରୁ ବ୍ୟବହୃତ 'କିମ୍ବା' ଶବ୍ଦ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ଆଗେଇବା ଭଳି ପ୍ରତୀୟମାନ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟାର ବିଷୟଗୁଡ଼ିକରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ ଉପରେ ଅତ୍ୟଧିକ ମନୋନିବେଶ କରିବା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ଖୁବ୍ କମ୍ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ବିଧିରେ ଥିବା କୌଣସି ପ୍ରାବଧାନ ଏବଂ ଧାରାରେ ଥିବା କୌଣସି ଶବ୍ଦକୁ ପୃଥକ୍ ଭାବେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇନପାରେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରାବଧାନ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦକୁ ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଏବଂ ଯେଉଁ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଏହା ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି ସେହି ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଦେଖାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ନିଃସନ୍ଦେହରେ ଧାରା 44 ର ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଶବ୍ଦାବଳୀଯୁକ୍ତ ହୋଇନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଯଦି ଆମେ ଧାରାର ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୟାନର ସହିତ ପଢ଼ିବା, ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ଭାବେ ପ୍ରତୀୟମାନ ହୁଏ । ଧାରାର ଶେଷ ଭାଗର ଉଭୟ ବିଭାଗରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ପ୍ରଥମଟି 'ଏହି ମାଧ୍ୟମଗୁଡ଼ିକ' କୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରେ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟଟି 'ଅନ୍ୟ ମାଧ୍ୟମ' ବିଷୟରେ କହେ । ପ୍ରସ୍ତୁତକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 'ଏହି ମାଧ୍ୟମଗୁଡ଼ିକ' ଶବ୍ଦ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି, ଯାହାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଧାରାରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ମାଧ୍ୟମଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଯେକୌଣସି ଦୁଇଟି କିମ୍ବା ତତୋଧିକ । ଏଠାରେ ତିନୋଟି ବିକଳ୍ପ ପଦ୍ଧତି ବିହିତ ହୋଇଛି । କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଯେକୌଣସି ଦୁଇଟି ପଦ୍ଧତି ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅଟେ । ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ବିବେକାନୁମୋଦିତ କ୍ଷମତା ନାହିଁ । ତେବେ, ବିବେକାନୁମୋଦିତ କ୍ଷମତା ଅଧିକାର ହେଉଛି ଦୁଇଟିରୁ ଅଧିକ ପଦ୍ଧତି ଅନୁସରଣ କରିବା । ପ୍ରକାଶନର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମାଧ୍ୟମ

ଯାହା ସଚିବ ଉପଯୁକ୍ତ ମନେକରିପାରନ୍ତି ତାହା ଅନୁସରଣ କରିବା ମଧ୍ୟ ବିବେକାନୁମୋଦିତ ଅଟେ । ତାହା ସଚିବଙ୍କ ଉପରେ ଛାଡ଼ିଦିଆଯାଇଛି । ଧାରାର ସାମଗ୍ରିକ ସଂରଚନା ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ଏହା ହିଁ ଏକମାତ୍ର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଏବଂ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତାପୂର୍ଣ୍ଣ ମତ ବୋଲି ପ୍ରତୀୟମାନ ହେଉଛି ।

ଅଧିନିୟମର ଧାରା 11 (a) ମାଷ୍ଟର ପ୍ଲାନ ଏବଂ ମଣ୍ଡଳୀୟ ବିକାଶ ଯୋଜନାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ପ୍ରଦାନ କରେ । ତାହାର ଉପ-ଧାରା (3) ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ ଯେ କୌଣସି ଯୋଜନାରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ, କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କିମ୍ବା, ଯଥାସ୍ଥିତି, କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ବିଜ୍ଞପ୍ତିରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତାରିଖ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କଠାରୁ ଆପତ୍ତି ଏବଂ ପରାମର୍ଶ ଆହ୍ୱାନ କରି ଏକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିବେ । ଯୋଜନାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଆପତ୍ତି ଏବଂ ପରାମର୍ଶ ଦାଖଲ କରିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଏହା କରାଯାଇଛି । ବାସ୍ତବରେ, ସ୍ୱାର୍ଥସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ପ୍ରଭାବିତ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କର ଆପତ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରତିବେଦନ ଦାଖଲ କରିବାର ଅଧିକାର ରହିଛି । ସେମାନଙ୍କର ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାର କରାଇବାର ଅତିରିକ୍ତ ଅଧିକାର ରହିଛି । ଏହି ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ, ପ୍ରକାଶନର ବିହିତ ମାଧ୍ୟମଗୁଡ଼ିକୁ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ଅନୁସରଣ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଯାହା ବିଧିରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଭଳି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିବ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଅଧିକାର କିମ୍ବା ସ୍ୱାର୍ଥ କ୍ଷୁଣ୍ଣ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ ସେମାନଙ୍କୁ ଏପରି ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ପ୍ରାବଧାନକୁ ସର୍ବଦା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବରେ ବିଚାର କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅନ୍ୟଥା, ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପଦକ୍ଷେପ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆପତ୍ତି ଏବଂ ପରାମର୍ଶ ଆହ୍ୱାନ କରି ସାର୍ବଜନୀନ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଦେବାର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହିଁ ପଣ୍ଡ ହୋଇଯିବ ।

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆଇନର ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକରୁ ଆମେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ମତ ପାଇଁ ଏକ ବ୍ୟାପକ ଆଧାର ରହିଛି । ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମ, 1894 ର ଧାରା 4 (1) ସରକାରୀ ରାଜପତ୍ରରେ ଏବଂ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଜମି ଅବସ୍ଥିତ ସେହି ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରଚାରିତ ଦୁଇଟି ଦୈନିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ଅଧିସୂଚନାର ପ୍ରକାଶନ ପାଇଁ ପ୍ରାବଧାନ କରେ, ଯେଉଁଥିରୁ ଅନ୍ତତଃ ଗୋଟିଏ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ହେବ । ଧାରା 4 (1) ଆହୁରି ପ୍ରାବଧାନ କରେ ଯେ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଉକ୍ତ ସ୍ଥାନର ସୁବିଧାଜନକ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକରେ ଏପରି ଅଧିସୂଚନାର ସାରାଂଶର

ସାର୍ବଜନୀନ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଦିଆଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବେ । *ଖୁବ୍ ଚାନ୍ଦ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ରାଜସ୍ଥାନ ରାଜ୍ୟ*, [1967] 1 SCR 120 ମାମଲାରେ, ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ସୁବ୍ବା ରାଓ, ଧାରା 4 (1) ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ ପରିସରକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ସମୟରେ ଏହି ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ ଯେ ସାର୍ବଜନୀନ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ଧାରାର ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅଟେ ଏବଂ ବିଧାନସଭା ଭାବିଥିଲେ ଯେ ଜମିର ମାଲିକଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଅଧିଗ୍ରହଣର ସ୍ପଷ୍ଟ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ରହିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ମାଲିକଙ୍କ ନିକଟରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମାଧ୍ୟମ ଦ୍ୱାରା ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଧିଗ୍ରହଣର ବିବରଣୀର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଥାଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଏହା ଧାରା 4 ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପୂରଣ କରେନାହିଁ ଏବଂ ଅଧିସୂଚନାର ପ୍ରକାଶନ ପଦ୍ଧତି ଅନୁସରଣ କରିବାର ବାଧ୍ୟତାମୂଳକତାରୁ ମୁକ୍ତ କରେନାହିଁ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଳନ ନକରି ଧାରା 4 (1) ଅଧୀନରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଅଧିସୂଚନା ଅସିଦ୍ଧ ହେବ ଏବଂ ତାହା ଅନୁସାରେ କରାଯାଇଥିବା ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ମଧ୍ୟ ଅସିଦ୍ଧ ହେବ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନେକ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଏହି ମତକୁ ଦୋହରାଯାଇଛି । *ଆହ୍ଲାବାଦର ଜିଲ୍ଲାପାଳ (ଜିଲ୍ଲା ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ) ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ରାଜା ରାମ ଜୈସୱାଲ ଇତ୍ୟାଦି*, [1985] 37 SCC 1 ମାମଲାରେ ପୂର୍ବର ଅଧିକାଂଶ ନିଷ୍ପତ୍ତିର ସନ୍ଦର୍ଭ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ *ଖୁବ୍ ଚାନ୍ଦ୍* ମାମଲାରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ମତକୁ ଦୋହରାଯାଇଛି ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ବିଜ୍ଞପ୍ତି କେବଳ ସ୍ଥାନୀୟ ସମ୍ବାଦପତ୍ର, ଅର୍ଥାତ୍ ଡେଲି ପ୍ରତାପ, ଦ ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନ ଟାଇମ୍ସ, ଦ ଷ୍ଟେଟ୍ସମାନ୍, ଦ ଇଣ୍ଡିଆନ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ଏବଂ ନବଭାରତ ଟାଇମ୍ସରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଏହା ଧାରା 44 ଅଧୀନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରକାଶନର ତିନୋଟି ମାଧ୍ୟମ ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଅଟେ ଏବଂ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଧାରାର ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଆବଶ୍ୟକତାଠାରୁ କମ୍ ଅଟେ । ଯେହେତୁ ଧାରା 44 ର ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକୁ ପାଳନ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ତେଣୁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବିଜ୍ଞପ୍ତିର କୌଣସି ବୈଧତା ନାହିଁ ଏବଂ ତାହା ଅନୁସାରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ପଦକ୍ଷେପର ମଧ୍ୟ କୌଣସି ବୈଧତା ନାହିଁ ।

ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଅପିଲଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଗଲା, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ବାତିଲ କରାଗଲା, ଆକ୍ଷେପିତ ସାର୍ବଜନୀନ ବିଜ୍ଞପ୍ତିକୁ ଏଠାରେ ଏବଂ ନିମ୍ନ ନ୍ୟାୟାଳୟଗୁଡ଼ିକରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ସହିତ ଖାରଜ କରାଗଲା ।

ୱାଇ. ଲାଲ୍ — ଅପିଲ ଗ୍ରହଣ ହେଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ" ।

ଭାଷାନ୍ତର :

ଅମରେଶ୍ୱର ମିଶ୍ର, ଅନୁବାଦକ,
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।